

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 3: 16 - ASHKENAZI~SEFARDI CUSTOMS - MARRIAGE OU ISRAEL/BEIT KENESSET HANASI - WINTER 2025

A] THE IMPORTANCE OF DIFFERENT TRIBES IN THE JEWISH PEOPLE

- The Jewish nation was set up as one of different tribes who united within one nation under one Torah, but pursued their own specific flavor of interpreting and understanding that Torah.

1. לפי שאומותינו בני ישראל אינה אומה אלא בתורותיה. וכיון שאמר הבורא שהאומה תעמוד כימי השמים והארץ, הרי בהכרח שתורותיה עומדות כימי השמים והארץ.

רב סעדיא גאון - האמונות והדעות ג'ז

Our status as a unified nation is solely in the merit of our unified Torah which will never be switched to another.

- It is therefore critical to understand that what divides us halachically is miniscule compared to what unites us! Most of the distinctions between Sefardim, Ashkenazim, Teimanim etc are rooted in their different minhagim, rather than their halachic positions. For instance, although Sefardic and Ashkenazi synagogues seem very different at first glance, the siddur and prayer services in each are virtually identical and one could very quickly acclimatize to the new nusach.

2. (ד) ויכתב משה את כל דברי ה' וישכם בפקדו ויבן מזבח תחת החר ושתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל:

שמות כ"ד

At Matan Torah the tribal identities were clearly maintained in parallel with the unity of the people.

3. (כא) והאבנים תהלין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם פתוחי חותם איש על שמו תהלין לשני עשר שבט:

שמות פרק כח פסוק כא (פרשת תצוה)

The Chumash emphasizes that the 12 separate stones on the Cohen Gadol's Choshen Mishpat represent the 12 tribes.

4. ושפטים ושטרות תתן להם בכל שעריך אשר ה' אלהיך נתן להם לשבטיהם ושפטו את העם משפט צדק:

דברים ט"ז

The Torah requires a justice system to be set up in every city and in every tribe.

5. ויתכן לפרש שחייב הכתוב למנות צ"ד על כל השבט והוא ישפוט את כולם, ואחרי כן נמנה צ"ד לכל עיר ועיר שישפוט את העיר. ואף על פי שכולם שוים צמנין שהם כ"ג צדיני נפשות וג' צדיני ממונות, אבל הגדולים שבהם בחכמה יתמנו על כל השבט ותחתיים לכל עיר ועיר. ואין צעלי הדין יכולין לכופ זה את זה לדון אלא צפני צ"ד שצעירם לא צפני צ"ד שצעיר אחרת .... אבל צ"ד השבט יכול לכופ כל אנשי שבטו לדון לפניו, ואפילו היו הגדונים צעירם יכול לומר לצ"ד הגדול של שבט אזולנא. וכן אם נסתפקו צתי דיין של עיירות, יבאו לפני צ"ד הגדול של שבט וישאלו. כדרך שסנהדרי גדולה ממונה על כל צתי דיין של כל ישראל, כך יהא צ"ד אחד ממונה על כל שבט ושבט. ואם הולרכו לתקן ולגזור דבר על שבט שלהם גוזרין ומתקנין והיא לשבט כגזרת סנהדרי גדולה על כל ישראל. וזה הצ"ד הוא המוזכר במסכת הוריות (ב) ששינו צו הורו צית דין של אחד מן השבטים ועשה אותו השבט על פיהם אותו השבט חייב ושאר השבטים פטורים וכו'. ....

רמב"ן שם

The Ramban explains that, just as cities have their own courts, so too each tribe had to have a Supreme Court of 23 judges who would hear cases from that specific tribe.

- Rav Soloveitchik understood that this was a mandate for each tribe to interpret the Torah according to their own specific approach¹.

1. See R. Haim Jachter, Bridging Traditions, p. 507.

6. דְרָכֶיהָ דְרַכֵּי נֶעֱמִים וְכָל־נִתְיַבְתֶּיהָ שְׁלוֹם:

משלי ג:יז

The ways (plural) of Torah are pleasant - there is usually more than one legitimate approach to Torah issues.

- Chazal extended this focus on separate tribes to other important biblical themes, even where not explicit in the text.

7. (כד) וַיְהִי כְכַלּוֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד תִּמְּלֵם: (כה) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הַלּוּלָם לְשֵׂאֵי אַרְוֹן בְּרִית־ה' לֵאמֹר: (כו) לָקַח אֶת־סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְשִׁמַּתָּם אֹתוֹ מִצֵּד אַרְוֹן בְּרִית־ה' אֶל־הַיְכָל וְהָיָה־שָׁם בְּיַד לְעֵד:

דברים לא:כג-כו

Moshe spent the last days of his life writing the Sefer Torah to be kept as a master copy with the Aron.

8. א"ר ינאי: כתב י"ג תורות - י"ב לי"ב שבטים ואחת הניח בארון שאם יבקש לייף דבר שיהיו מוצאים אותה שבארון.

דברים רבה פרשה ט סימן ט (פרשת וילך)

Chazal learn that there were 13 Sifrei Torah - one master copy and 12 tribal copies - one for each tribe.

9. לְגַזֵּר יַם־סוּף לְגִזְרִים כִּי לְעוֹלָם חִסְדּוֹ: (רשי - י"ג קרעים לי"ג שבטים).

תהלים קל"ג

Tehillim says that God split the Red Sea into many parts. Rashi explains that there were 12 routes - one for each tribe.

10. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיִּזְלַךְ ה' אֶת־הַיָּם בְּרוּיַח קָדִים עָזָה כָּל־הַלְּיָלָה וַיִּשָּׂם אֶת־הַיָּם לְחַרְבָּה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם: (פרגוס יונתן - ..... וְחִתְּצֵנּוּ מִיָּא לְחַרְיִסָּר צִזְעִין כָּל קָצִיל פְּרִיסָר שְׂבִטוּי דִּיעֻקָּב)

שמות יז:כא (פרשת בשלח)

This is also the position of Targum Yonatan and other Midrashic sources².

11. עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים (ר' עוזבדיה מצרטנורא - ..... שביעי - שגזר הים לשנים עשר גזרים כדי שיעצרו כל שבט ושבט בדרך אחד לצדו, והיינו דכתיב לגוזר ים סוף לגזרים.

משנה אבות פרק ה משנה ד

The Rav Bartenura explains that each tribe had to be able to walk its own separate derech to connect with God.

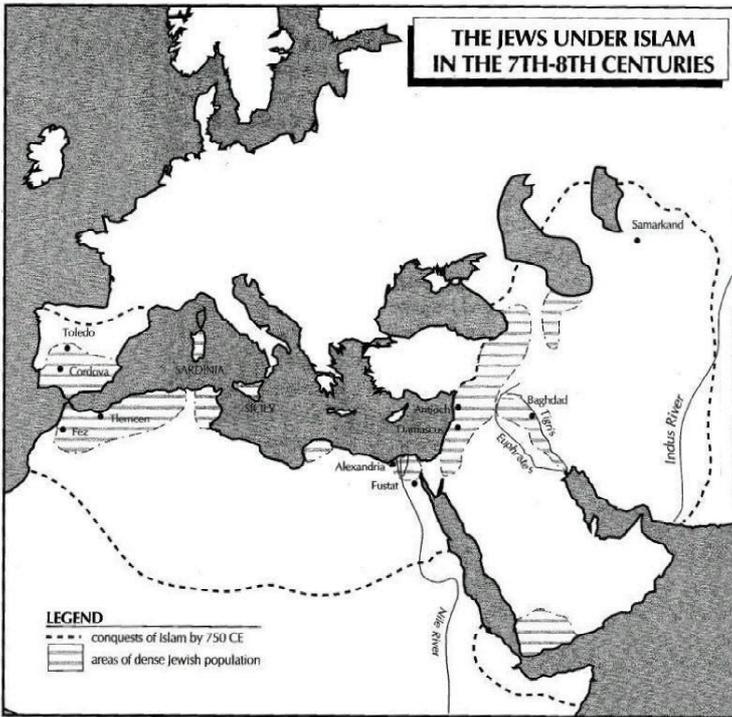
12. (לא) וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שַׁעֲרִים שְׁלוֹשָׁה צְפוֹנָה שַׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד: (לב) וְאֶל־פְּאֵת קְדִימָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשַׁעֲרִים שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר בְּנִימִן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד: (לג) וּפְאֵת־נֹגֶבָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִזֵּה וְשַׁעֲרִים שְׁלֹשָׁה שַׁעַר שְׁמֵעוֹן אֶחָד שַׁעַר יִשָּׁשְׁכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד: (לד) פְּאֵת־יָמָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אֲשֵׁר אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד:

יחזקאל מח לא-לד

Yechezkel's vision of the Third Temple includes separate gates for each tribe, implying that the tribal distinctions will remain relevant even after the ultimate redemption.

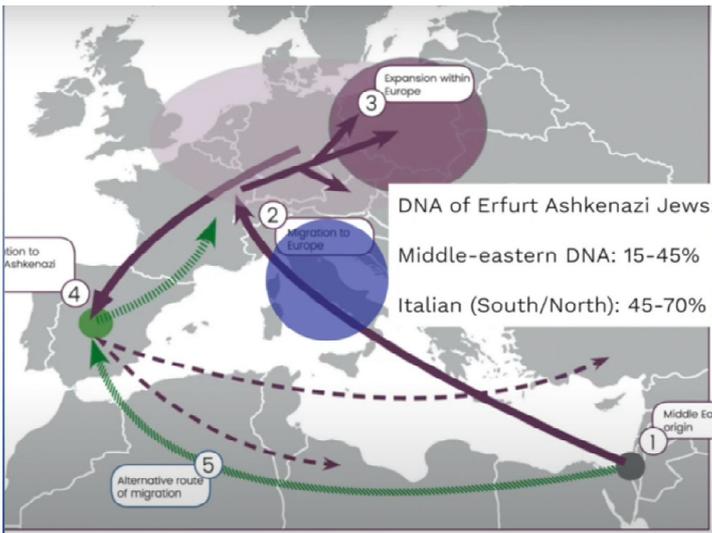
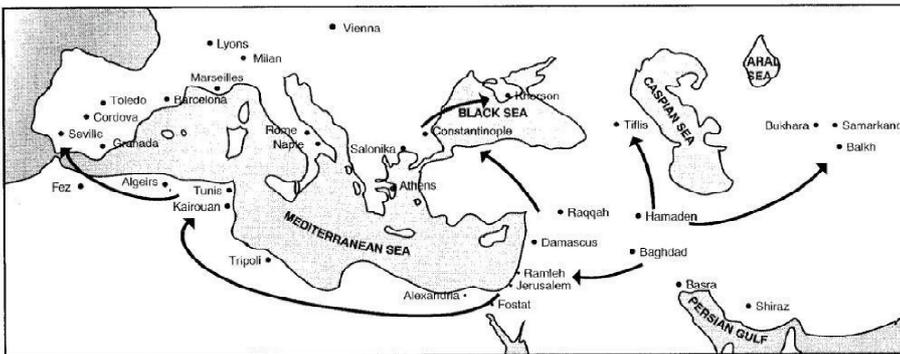
2. See Pirkei d'Rebbi Eliezer ch. 42, Midrash Shocheh Tov chapter 114, Rav Bartenura on Avot 5:4.

B] THE ASHKENAZI~SEFARDI SPLIT

- The origins of the Sefardic community are clear. It stems from the large Jewish communities in Bavel which formed after the exile following the destruction of the 1st Temple and flourished during the 2nd Temple period and thereafter. During the Roman and Byzantine periods in the West, the Jews of Bavel in the East were in a different empire - Parthian and then Sassanian - and were not easily able to migrate West.

- However, once the entire region was subsumed within the Islamic empire in the 7th and 8th centuries, Jews were able to follow newly opened trade routes and spread, together with the Moslems, into North Africa and then Spain. This formed the Sefardic community³.

- The origin of the Ashkenazim is far less clear. A fragile academic consensus, based also on the testimony of medieval Ashkenazi rabbis such as the Rokeach, understands that they moved north from Italy⁴ into the Rhineland in the 8th/9th centuries.⁵

- Genetic testing on teeth taken from a 14th century Jewish cemetery in Erfurt, Germany revealed a large presence of Italian DNA.⁶

3. The term 'Sefardic' should technically apply only to those Jews from the Iberian Peninsular and perhaps also North Africa, but certainly not the Jews from Iraq and Iran who should more properly be called 'Edot HaMizrach'. However, R. Ovadia Yosef (also from Iraq) once explained to the King of Spain that all those Jews call themselves Sefardi ('Spanish') since they follow the rulings of the Rambam and the Beit Yosef, both of whom came from Spain.

4. Over 100,000 Jews were taken as slaves to Rome after the destruction of the Second Temple.

5. See R. Dr Henry Abramson's video - *Where did the Ashkenazim Come From?* at https://www.youtube.com/watch?v=jYAsayOOFF0&ab_channel=HenryAbramson

6. <https://www.mpg.de/19586285/ancient-dna-from-medieval-germany-tells-the-origin-story-of-ashkenazi-jews#:~:text=Digging%20into%20the%20ancient%20DNA,to%20Erfurt%20from%20the%20East> and <https://hms.harvard.edu/news/ancient-dna-provides-new-insights-ashkenazi-jewish-history>

C] WEDDING MINHAGIM: 1 - THE YICHUD ROOM DEBATE

13. הארוסה אסורה לבעלה מדברי סופרים כל זמן שהיא בבית אביה ..... ואפילו אם קידשה בביאה אסור לו לבוא עליה ביאה שנייה בבית אביה עד שיביא אותה לתוך ביתו ויתיחד עמה ויפרישנה לו. וייחוד זה הוא הנקרא כניסה לחופה והוא הנקרא נישואין בכל מקום.

רמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה א

The Rambam rules⁷ that the halachic status of nisu'in - full marriage - is achieved by the kalla moving from her father's home to the home of her husband. This is called 'chuppa'.

14. הגה: וי"א דחופה אינה יחוד חלל כל שהציאה החתן לציתו לשם נשואין. וי"א שהחופה היא שפורסין סודר על ראשם בשעת הצרכה. .... והמנהג פשוט עכשיו לקרות חופה מקום שמכניסים שם יריעה פרוסה על גבי כלונסות ומכניסים תחתיה החתן והכלה צרדים ומקדשה שם ומצרכין שם צרכת ארוסין ונשואין. ואח"כ מוליכים אותם לצית ואוכלים ציחד במקום לנוע - וזכו החופה הנוכח עכשיו.

רמ"א שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן נה סעיף א

The Rema brings a number of other understandings of what constitutes halachic chuppa, including bringing the kalla under the canopy and spreading the talit over her. He rules that we do these today and then the chatan and kalla spend some private time in a 'yichud room'.

15. **שאלה:** האם הכלה לאחר שבע ברכות שמברכים תחת החופה נחשבת מיד כנשואה, וחייבת בכיסוי הראש כדת? .....
בסיכום: אין הכלה חייבת לכסות ראשה מיד לאחר שבע ברכות שתחת החופה מפני שדינה עדיין כארוסה עד לאחר הייחוד. ולפי מה שנוהגים יוצאי אשכנז שהחתן והכלה מתייחדים מיד לאחר השבע ברכות שתחת החופה, על הכלה לכסות את ראשה מיד לאחר צאתה מחדר הייחוד. אבל הספרדים ובני עדות המזרח לא נהגו להתייחד אלא רק לאחר גמר הסעודה כשהולכים לביתם. ומנהגם זה יסודתו בהררי קודש, ואין לשנות. (וכמו שביארנו בשו"ת יביע אומר חלק ה' חלק אבן העזר סימן ח')

שו"ת יחיה דעת חלק ה סימן סב

Rav Ovadia Yosef rules that the bride's obligation to fully cover her hair begins after a proper Yichud. As such, he insists that the Sefardim should NOT be together in a Yichud room after the chuppa since this would trigger the obligation to cover her hair. Rather, the Sefardim rule that the true Yichud is later after the wedding when the kalla and chatan return home together⁸.

16. **ח. סיכום**
א. אין לבחור ספרדי לשנות ממנהג רבותינו הספרדים ולעשות ייחוד מיד אחר החופה, כפי מנהג האשכנזים. על הבחורים הספרדים לנהוג כמנהג רבותינו הספרדים גאוני עולם שהנהיגו שלא לעשות ייחוד אלא אחר סיום מסיבת החתונה בלילה.
ב. ובפרט שהוא מנהג מכוער ללכת לחדר ייחוד בפני קבל עם ועדה, וגם הכלה תצטרך לצאת מחדר ייחוד בכיסוי ראש.
ג. ואף מרבני אשכנז יש שקראו לבטל מנהג זה. אלא שמנהג אבותיהם בידיהם ואין לנו לבטל מנהגם, וכך אין להם לבטל מנהגינו שנוסד על פי גדולי הדורות.
ואכן אצלנו, בישיבה המעטירה 'חזון עובדיה', אנו מנהיגים בכל תוקף שהבחורים לא ישנו ממנהג אבותינו, לקיים "ויגבה לבו בדרכי ה'" להראות שרוב ככל המנהגים שלנו מיוסדים על אדני פז על גדולי תורה, שאכן היו לספרדים גדולי תורה ויראה המעמיקים בהלכה, ולכן אנו עומדים על כך שלא יעשו חדר ייחוד אחר החופה, וגם לא ילכו לחדר צדדי להצטלם באמצע החתונה, כי יש בכך מכשול, שמייד אחר שהחתן לוקח את הכלה לחדר צדדי ומייחדנה לו, הכלה צריכה לכסות ראשה, אף אם לא היה ייחוד גמור.

הרב יצחק יוסף, ייחוד סמוך לחופה, תחומין כרך לא (2011), עמ' 259

Rav Yitzchak Yosef rules that a Sefardic chatan and kalla must not enter a Yichud Room after the chuppa. Not only would the kalla be required to fully cover her hair afterwards, but he regards the entire custom as inappropriate - that the couple should be secluded together with witnesses in a place in which they could, at least theoretically, be intimate. He insists that the refusal to accept a Yichud Room is a well-accepted Sefardic ruling⁹.

- Most 20th century¹⁰ Sefardic poskim followed this position and did not permit a Yichud Room after the chuppa.

7. This wording is brought by the Mechaber in Shulchan Aruch Even Haezer 55:1.

8. Rav Yosef addresses the lack of formal witness for the 'yichud' later at the couple's home by arguing (i) that witnesses are not strictly necessary for the yichud; and (ii) the neighbors who see the couple living together are effective witnesses.

9. Rav Yosef quotes this ruling in the name of many Rishonim, including Rav Hai Gaon, the Ri MiGash, the Rambam, the Ravad, the Rivash and the Shulchan Aruch. He does however note that some traditional Sefardic poskim - including the Abarbanel and the Ran - did not agree with this and defined 'chuppa' in other ways.

10. These include: R. Ezra Attia (Shu't Alei Ezra, Chiddushei Halacha 83), R. Ovadia Hodaya (Shu't Yaskil Avdi 7, EH 10), R. Ben Tzion Abba Shaul (cited by R. Yosef in his Techumin article), R. Mordechai Eliyahu (Shu't Ma'amar Mordechai 2, EH 6), R. Chaim David HaLevi (Shu't Aseh Lecha Rav 4:55), R. Shalom Messas (Shu't Shemesh U'Magen 1:EH 4 and 3: EH 34). R. Yitzchak Yosef also lists many other Sefardic poskim of the last 400 years who have upheld the custom NOT to have a Yichud room immediately after the chuppa.

- One challenge to this position is the problem of the 7 Berachot made on the nisu'in. If the Yichud room immediately after the chuppa is the 'real nisu'in' then the berachot are relatively connected to it.

17. ובאמת שברכות הנישואין חשיבי כברכות השבת, ולא כברכת המצות, וכמ"ש רבינו אברהם בן הרמב"ם ... בשם אביו, ש"צריך החתן לברך ברכת אירוסין בעצמו, שברכת המצוות היא, משא"כ שבע ברכות של נישואין אין החתן רשאי לברכם, אלא גדול הנמצאים שם, שאינם אלא ברכות השבת. ואבא מארי כעס על חתן שבירך ז' ברכות לעצמו, ואמר שסיבת כעסו הטעם שזכרתי. גם המאירי (פסחים ז:) מחשיב את ברכות הנישואין כברכות השבת. וכן כתב מהר"ם חלאווה (שם), דברכות הנישואין לאו על הכניסה לחופה הן, אלא על אסיפת העם וברכות של שבת הן. וכיון שכן, לא בעינן בהו עובר לעשייתן.

שם עמוד 256

R. Yitzchak Yosef explains that the 7 bircot nisu'in are actually bircot hashevach - blessings of praise - rather than bircat hamitzva. Therefore, unlike the bircot ha'erusin, they should not be said by the chatan¹¹ but by a dignitary.

18. אך י"ל דאף שבברכות השבת לא בעינן סמוך ממש למאורע, מכל מקום בעינן שיהיה ניכר על מה באה ברכת השבת. ולכן בברקים ורעמים, אם אינו מברך תוך כדי דיבור - לא ניכר על מה מברך ..... מה שאין כן בנידון דידן, דאף שהיחוד הוא אחר כמה שעות, בסיום סעודת החתונה, מכל מקום בשעת הברכה ניכר על מה באה ברכת השבת, אף שהיחוד יבוא אחר כך.

שם עמוד 256

Bircot hashevach can be made at any time as long as the connection with the event to which they relate is still clear. As such, in some cases (such as the beracha on thunder) this has to be immediately after. But for the wedding, even if the berachot are in the afternoon and the yichud (in the chatan's home) is many hours later, the connection is clear¹².

19. בשנים האחרונות החלו בחורים מבני עדות המזרח שלמדו בישיבות האשכנזיות לשנות ממנהג רבותינו הספרדים. והחלו גם הם בלחץ ראשי ישיבתם לעשות ייחוד אחר החופה. והגדילו לעשות כמה ראשי ישיבות ספרדים, שמתנים את בואם לסידור קידושין בעשיית ייחוד אחר החופה.

שם עמוד 252

R. Yosef is clear that pressure - largely from Ashkenazi Roshei Yeshiva - has been building for Sefardi couples¹³ to have a Yichud room after the chuppa.

20. ומה מאד תמהתי בראותי מה שכתב .... הרב יצחק בן שושן בספרו ויען-יצחק (ח"א אה"ע ז, ד), כתב, שהואיל וחדר ייחוד הוא "חומרא" לכל הדעות, ממילא גם הספרדים רשאים לעשות כן. ... ואחר המחילה - תימה תימה אקרא; היאך הרהיבו עוז בנפשם לבטל במחי יד מה שהנהיגו גדולי עולם שהיו בירושלים, דור אחר דור עד הגר"ע עטייה זצ"ל, שקטנם עבה מכרסינו?! וכבר בארנו מקור מנהגנו בטוב טעם, ובפרט שהוא מנהג מכוער לנהוג כן, וגורם לכמה מכשולות, כידוע. ומה שייך כאן "רשאים להחמיר", אדרבה - זו קולא ולא חומרא לנהוג מנהג מכוער, וגם להכשיל את הכלה שתצא מחדר ייחוד בגילוי ראש.

.... ומעולם לא שמענו שהיו עושים חדר ייחוד אצל הספרדים, ורק בשנים האחרונות שינו את המנהג בגלל השפעת הרבנים בישיבות מסויימות, שהפכו הלכה זו לענין "השקפתי", שכיבכול בזה נמדד האדם אם הוא בן ישיבה או לא, ולא ידעו ולא יבינו שאין זה קשור כלל להשקפה, אלא ענין הלכתי וצניעות גרידא. ולכן אין לנו להיסחף בזה אחר הסבורים שכל מנהגנו באים מהמון העם, ולא על פי גדולים.

שם עמוד 257-8

Rav Yosef is outraged at this pressure to be 'machmir' to have a Yichud room immediately after the chuppa. First, R. Yosef does not regard this as a stringency but a leniency, for the reasons outlined above. Secondly, he sees this pressure as coming from a 'hashkafic' place, with these bachurim being made to feel that the 'frummer' thing to do is to have a Yichud room, 'Ashkenazi-style'. R. Yosef rejects this out of hand!

- However, in the following year's edition (2012) of Techumin, R. Shlomo Levi - a prominent Sefardi posek, Rosh Kollel and son-in-law of R. Haim David HaLevy, Sefardi Chief Rabbi of Tel Aviv - responded to R. Yosef's article with a rejoinder advocating for use of the Yichud room, even for Sefardim.

11. The custom in most communities today is that the chatan does not say the bircat ha'erusin but these are recited by the mesader kiddushin on behalf of both chatan and kalla.

12. R. Yosef also brings as a side argument the possibility of Sefardim relying on the chatan placing his tallit over the kalla as 'chuppa', which resolves all issue of the berachot, although strengthens the need for full hair covering if this really is 'nisu'in'. Nevertheless, R. Yosef is clear that this argument is not central but merely a 'tziruf'. Another strong proof in favor of his position on the berachot is the case of the chuppat nidda in which the bircot nisu'in are said under the chuppa but the yichud may only be possible days later. Although the Rambam rules that chuppat nidda does not work at all, most Rishonim argue with this and the practice of both Ashkenazim and Sefardim is to permit a chuppat nidda.

13. This issue is even more pronounced where the chatan is Sefardi and the kalla is Ashkenazi. In this case the kalla may feel that the wedding is not complete without the Yichud room that she is used to from other weddings. Also, her Ashkenazi family may feel that the wedding is not religiously acceptable without the Yichud room.

21. כשם שבכל התורה כולה מצאנו שהרוצה להחמיר ולחשוש לשיטות שלא נהגו כמותם תבוא עליו ברכה, כך גם לגבי ייחוד סמוך לחופה - לענ"ד גם הנהוג כמנהגי הספרדים רשאי לעשות ייחוד סמוך לחופה ....

שם עמ' 376

Rav Levi understands that it is a legitimate chumra to include a Yichud room for Sefardim.

22. במקום שלא נוהגים בו ייחוד אחרי החופה, האם מותר לרב הנהוג כמנהגי האשכנזים לברך אחת משבע הברכות? לכאורה, לפי מנהג האשכנזים אין מקום לשבע ברכות ללא ייחוד, ואולי יש בכך ברכה לבטלה מבחינתו.

תמצית השאלה היא - במקום שיש בו הבדלי מנהגים, האם על כל אחד להתחשב רק במנהג שלו, או שמא הוא רשאי להתחשב במנהג של השני. הרב עובדיה יוסף, בשו"ת יביע-אומר (ח"א סי' ט), פסק שספרדי אינו רשאי לענות אמן על ברכת ההלל של אשכנזי בראש חודש, אע"פ שהמברך עשה זאת לפי מנהגו וודאי שלא עבר על איסור ברכה לבטלה. לכאורה לפי"ז ברור שרב אשכנזי אינו יכול לברך בעצמו אחת מברכות החופה בחתונה של ספרדי. שאלה זו אינה נוגעת ישירות לענייננו, אולם יש לה השלכה עקיפה עליה - חתן ספרדי יכול למנוע את הוצאת הלעז על הראשונים בכך שיסביר שהוא עורך ייחוד אחרי החופה כדי שגם רבותיו האשכנזים יוכלו להתכבד בברכה.

הרב שלמה לוי, ייחוד לאחר החופה לפי מנהג הספרדים - תגובה למאמרו של הרב יצחק יוסף בתחומין לא, תחומן לב עמ' 372

R. Levi adds another factor which is increasingly relevant where the wedding is 'mixed', with Ashkenazi and Sefardi relatives and rabbanim. Even if the Sefardim rule that no Yichud room is required and do not see this as a halachic issue for the bircot nisu'in, how can an Ashkenazi say one of the Sheva Berachot under the chuppa when this will not be immediately followed by a Yichud¹⁴? Surely, this would be a beracha levatala¹⁵!

• R. Levi also rejects R. Yosef's concern about the inappropriate lack of tzniut for the men and women to dance the chatan and kalla (often hand in hand) to a Yichud room which is designed (at least halachically¹⁶) to permit intimacy between the couple. R. Levi points out that the reality of weddings today has totally changed the social and sexual implications of the Yichud room for many reasons:

- in many weddings the men and women are much more mixed anyway - dancing the chatan and kalla to the chuppa and with the chatan and kalla sitting together at the wedding and even on the dance floor.
- no one at the wedding is remotely interested in what happens in the Yichud room¹⁷. The guests are finding their tables and davening ma'ariv etc and the family is focused on the wedding photographs. Only the two technical eidei yichud remain outside at the door for a few minutes.

• The issue of hair covering for a bride is complex, with many poskim ruling that, even though the kalla is fully married at the wedding celebration, her halachic obligation of FULL¹⁸ hair covering only begins once the wedding is over and the couple change out of their wedding clothes¹⁹.

• Most Sefardic poskim remain opposed to the introduction of a Yichud room at a Sefardic wedding²⁰. Some have accepted a compromise whereby the couple have a 'non-halachic' Yichud room - without closing the door or with someone else in the room²¹.

D] WEDDING MINHAGIM: 2 - THE SHEVA BERACHOT DEBATE

• Ashkenazim are used to Sheva Berachot being held at different homes during the week after the wedding. Many people are therefore surprised to hear that most Sefardi poskim²² do not permit the 7 Berachot to be recited unless the celebratory meal is held in the home of the chatan²³.

14. R. Hershel Schachter will not recite one of the 7 Berachot at wedding in which there is no Yichud room (see *Bridging Traditions* p. 373 fn. 3).

15. He also uses this new reality of 'mixed weddings' to answer the charge that for Sefardim to introduce a Yichud room at this stage would be 'motzi la'az al harishonim' - ie it would imply that previous generations (and their poskim) had not fulfilled the halacha properly. R. Levi suggests that, in former times, mixed Ashkenazi/Sefardi weddings were very rare so this was not an issue in the way it has become today.

16. For instance, the Yichud room must not contain an Aron Kodesh or sefarim which would prevent the couple halachically from engaging in sexual relations.

17. R. Levi also suggests that, historically, in more traditional Sefardic circles there was much more interest in establishing that the kalla was indeed a betula and the privacy of the Yichud was part of this process. As such, a Yichud room in the wedding hall with all the guests waiting outside would be a gross lack of tzniut. But today this is not on anyone's mind and the Yichud room has taken on an entirely different connotation - a place for the new chatan and kalla to relax together in a moment of quiet, eat and drink a little (they may have been fasting), and prepare themselves for the dinner and celebration.

18. Nevertheless, many poskim require that the kalla must keep on her headband at the wedding to retain the halachic status of a 'kalla', as stated in the Mishna (Ketubot 2:1) 'the bride with her headband' (*hinuma berosha*).

19. There is a halachic discussion as to whether R. Moshe Feinstein may have held that the full obligation of haircovering only begins once the marriage has been consummated. See *Bridging Traditions* p. 373 and also my discussion on this in *Reclaiming Dignity* (2nd edition) p 469 fn. 106.

20. R. Mordechai Eliyahu remains opposed but rules in his siddur (Kol Eliyahu) that if the couple insist on it we should not prevent them from doing so.

21. R. Yitzchak Yosef and others remain opposed to this but R. Jachter (*Bridging Traditions* p. 374 fn 6) quotes personal reports that R. Ovadia Yosef did indeed endorse this and even served as the 'extra person' in the Yichud room at his granddaughter's wedding!

22. This is the position of R. Ovadia Yosef (Yalkut Yosef EH 17:6-7 and Hazon Ovadia 1:48), R. Ben Tzion Abba Shaul (Shu't Ohr L'Tzion 2:14) and R. Mordechai Eliyahu (Shu't Ma'amar Mordechai 2 EH 6).

23. R. Jachter quotes testimony that when R. Ovadia Yosef made weddings for his children, large celebrations were held in halls during the week after the chuppa. Nevertheless, he would NOT permit the full 7 berachot to be made, only hagefen and 'asher bara sasson vesimcha'.

- According to this position, if celebrations are made outside the home of the chatan and kalla in the week after the wedding only two of the sheva berachot may be recited - hagefen and 'asher bara sasson vesimcha'.

23. תנו רבנן: מברכין ברכת חתנים בבית חתנים ....

כתובות ז:

The Gemara in Ketubot rules that Sheva Berachot may be said in the 'beit chatanim'.

24. ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב: חתן והשושבינין וכל בני החופה פטורין מן הסוכה כל שבעה. מאי טעמא? משום דבעו למיחדי - וליכלו בסוכה, וליחדו בסוכה! - אין שמחה אלא בחופה! - אין שמחה אלא במקום סעודה. - וליעבדו חופה בסוכה! אביי אמר: משום יחוד רבא אמר: משום צערא.

סוכה כה:

The Gemara in Succah states that the simcha of the chatan and kalla can only be celebrated at 'the chuppa', which most mefarshim understand to mean the new home of the chatan and kalla.

25. אין שמחה אלא בחופה - משמע מכאן דאם ילך חתן מחופתו אפי' כלתו עמו והולכים לאכול צבית אחר דאין מצרכין שהשמחה צמטנו ולא זכרת חתנים כיון דאין שמחה אלא בחופה ... ולריך לדקדק מה היא 'חופה'? דאי צמקום שצרכו תחלה זכרת נישואין קרי ליה חופה פעמים שאפי' צרוזב העיר מצרכין אותה כשהעם מרובין ואין יכולין ליכנס צבית. אלא מקום עיקר ישיבת חתן וכלה קרי ליה 'חופה' ולא מקום העשוי לאקראי בעלמא ושם מצרכין זכרת חתנים כל שצעה.

תוספות שם

This is position of Tosafot - the 7 Berachot may only be recited in the home of the chatan and kalla.

26. י"א שאם החתן יוצא מחופתו, אפילו כלתו עמו, והולכים לאכול בבית אחר, אין אומרים שם ברכת חתנים. והני מילי כשדעתו לחזור אחר כך לחופתו. אבל אם הלך לגמרי לבית אחר וכל החבורה עמו, נעשה אותו בית עיקר גם שם נקרא חופה ומברכין ברכת חתנים. וכן לפעמים שהולכין החתן והכלה לעיר אחרת צריך לברך שם ברכת חתנים אם הוא תוך שבעה (ואין דעתו לחזור).

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן סב סעיף י

The Shulchan Aruch rules this position as a 'Yesh Omrim'²⁴ and the Rema does not disagree²⁵.

27. י"א שאין לומר ז' ברכות על כוס ברכת המזון, אלא מביא כוס אחר ואומר עליו ז' ברכות, וחוזר ולוקח כוס של ברכת המזון ואומר עליו: בורא פרי הגפן. וי"א שאין צריך אלא על כוס של ברכת המזון מברך ז' ברכות, וכן פשט המנהג. (צמדניות אלו יא נוכחין כסדרה הראשונה. וי"א דאפילו לאשר צרא לחוד צעינן שתי כוסות) ....

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן סב סעיף ט

The Shulchan Aruch also brings two views as to whether one should use different cups of wine for bentching and 7 berachot or the same cup. The Machaber rules that the Sefardic custom was to use two cups and the Rema adds that the Ashkenazi practice was to use two cups, even when the only beracha recited was 'asher bara sasson vesimcha'. To which case is the Rema referring? It could be when there are no Panim Chadashot²⁶ and only two berachot are made. But could it also refer to the case of making a celebration outside the couple's home²⁷?

28. .... כי ראיתי הרבה פעמים שמצרכין אפילו צבית אחר אס עזדי שפיר או לא: תשובה. .... והרא"ש הביא דצריהם וכתב ז"ל ונראה דמהכא אין ראיה שאין לצרך זכרת חתנים צמקום שהחתן והכלה הולכין לאכול צבית אחר דה"פ הכא אין שמחה אלא בחופה כיון שאין דעתו להניח חופה אלא כדי לאכול בסוכה ואח"כ חוזר לחופתו. אבל אם הולך לגמרי צבית אחר הוא וחבריו ועושה אותו צבית עיקר גם שם נקרא חופה ויוכל לצרך שם זכרת חתנים. וכן היה מעשה צאדס א' שהולך כלתו לעיר אחרת והלרכוהו לצרך שם זכרת חתנים עכ"ל. ונראה לכאורה כוונת הרא"ש דדוקא כשהולך לבית אחר ושם יגמור הנישואין שלו כל ז' ימי המשחה אז דוקא יצרך זכרת חתנים באותו בית דאז נעקר קציעת החופה מצד הראשון. אבל אם הלך לשמוח צבית אחר קלת היום ואפילו כולו ולשוב אח"כ לבית חופתו אין לצרך באותו בית אחר זכרת חתנים. .... ואם כן צנודן דידן שסעודה שאחר עושה לכבוד חתן וכלה חוץ לבית הנישואין לא היה שם לצרך אף על פי שיש שם הרבה שמחות חתן וכלה כיון שהחתן וכלה ילכו אח"כ לבית שלהם.

24. From this R. Haim David Halevy implied that the Mechaber may have been open to a more lenient approach. In the Rishonim, the position of the Ran (ironically a Sefardi posek) was to be lenient.

25. There is a separate question as to whether 7 berachot can be said if the meal is not specifically in honor of the chatan and kalla but they just happen to be there, e.g. on an airplane. Some poskim do not permit any of the berachot to be made. Some allow the two to be made.

26. A separate debate between Ashkenazim and Sefardim is how many new people are required in order to say all 7 berachot - one (A) or two (S) and whether one needs Panim Chadashot on Shabbat even at Seuda Shelishit - no (A) or yes (S).

27. As noted above, Tosafot clearly state that the Ashkenazi practice in their time was NOT to say all 7 berachot if the celebration was outside the couple's home.

